
УДК 336.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-81-25>

Чубка О. М.

Скоропад І. С.

Національний університет "Львівська політехніка"

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ У ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСАХ

Розкрито теоретичні основи сутності публічних фінансів та складу публічних коштів. Визначено основну мету управління грошовими потоками та фактори впливу на формування грошових потоків. Узагальнено основні завдання аналізу грошових потоків у публічних фінансах. Висвітлено теоретичні аспекти та організаційні засади формування і реалізації політики управління грошовими потоками за основними етапами: плануванням, організацією, реалізацією та контролем. Досліджено етап планування грошових потоків на рівні Державного бюджету, Пенсійного фонду, державних комерційних підприємств, державних банків та бюджетних установ. Проаналізовано вплив факторів на організацію грошових потоків та проведено аналіз реалізації грошових потоків в Україні у I кварталі 2020 р. Визначено сутність та мету контролю грошових потоків у публічних фінансах.

Ключові слова: публічні фінанси, грошові потоки, державний бюджет, Пенсійний фонд, державні підприємства, державні банки, бюджетні установи.

Постановка проблеми. Важливою умовою стабілізації національної економіки виступає підвищення ефективності управління грошовими потоками на рівні публічних фінансів. Особливої актуальності набуває підвищення ефективності формування і використання фінансових ресурсів в умовах активізації процесів євроінтеграції. Про недоліки в управлінні грошовими потоками на макроекономічному рівні свідчать дефіцит державного бюджету, сума державного боргу, незбалансованість грошового обігу. Економічна стабільність, зростання ефективності державного управління, суспільний добробут будуть значною мірою залежати від вирішення та усунення зазначених проблем в управлінні грошовими потоками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У літературі вкрай рідко висвітлюються питання управління грошовими потоками загалом у публічних фінансах. Дослідження цих проблем за окремими

складниками публічних фінансів проводили: В.М. Вареник [1], який вивчав управління грошовими потоками на рівні державного бюджету, С.М. Сологуб [2] – на рівні економіки, Г.Л. Норд [3] – на рівні бюджетних установ, Д.В. Пірог [4] – на рівні банків.

Мета статті. Метою дослідження є поглиблення теоретичних аспектів та організаційних засад формування і реалізації політики управління грошовими потоками у публічних фінансах, аналіз основних етапів управління грошовими потоками (планування, організація, реалізація та контроль) для Державного бюджету, Пенсійного фонду, державних комерційних підприємств, державних банків та бюджетних установ на прикладі I кварталу 2020 р.

Виклад основного матеріалу. Поняття публічних фінансів в українській економічній термінології з'явилося відносно недавно. Цьому

передувало формування і використання таких фондів, як бюджети органів місцевого самоврядування (відповідно до Конституції України, вони, з одного боку, не є державними фондами, але, з іншого боку, не можуть розглядатися як приватні фонди будь-яких осіб) та фонди обов'язкового державного соціального страхування, крім Пенсійного фонду (вони відповідно до чинного законодавства є неприбутковими самоврядними організаціями). Під публічними фінансами слід розуміти суспільно-економічні відносини, які виникають у процесі утворення, розподілу (перерозподілу) і використання публічних фондів грошових коштів, пов'язаних із задоволенням усіх видів публічного інтересу, та регулюються шляхом установаження імперативних приписів держави або органів місцевого самоврядування, які поширюються на учасників відносин у сфері господарювання усіх форм власності [5, с. 36]. Отже, публічні фінанси відображають сукупність відносин, пов'язаних із формуванням і використанням фінансових ресурсів, що перебувають у суспільному володінні, а основне призначення публічних фінансів полягає у забезпеченні та задоволенні суспільних потреб.

Важливим елементом дослідження є визначення складу публічних фінансів, адже від цього залежить обсяг фінансових ресурсів, яким повинна управляти держава. Склад публічних фінансів визначається у Законі України "Про відкритість використання публічних коштів". Згідно із Законом до публічних коштів належать: кошти державного та місцевих бюджетів України, кредитні

ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, кошти Нацбанку та інших держбанків, державних цільових коштів, Пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної та комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності [6].

Основною метою управління грошовими потоками у публічних фінансах є виявлення ризику дефолту держави, дослідження причин недостачі грошових коштів, шляхів надмірного їх витрачання за окремими напрямками на макрота мезоекономічному рівнях, підвищення рівня ефективності управління грошовими потоками тощо.

На формування грошових потоків у публічних фінансах впливають різні фактори, наведені на рис. 1.

До основних завдань аналізу грошових потоків у публічних фінансах належать: дослідження напрямів руху грошових потоків; виявлення та попередження виникнення кризових явищ у державі; дослідження факторів впливу на рух коштів; оцінка ефективного використання грошових коштів; забезпечення збалансованості вхідних та вихідних грошових потоків на різних рівнях економіки.

Основними загальноприйнятими та універсальними етапами управління, які можна застосувати до грошових потоків у публічних фінансах, виступають: планування, організація, реалізація та контроль грошових потоків. Грошові потоки відображають постійний рух грошових коштів. За напрямом руху коштів всі види надходжень фор-

- налагодженість каналів руху грошових коштів

- впливає на формування вхідних і вихідних потоків держави, який передбачає чітку налагодженість між виокремленими каналами руху грошових коштів без затримки і з цільовою спрямованістю;

- кон'юнктура товарного ринку

- має прямий вплив на грошові потоки: підвищення кон'юнктури товарного ринку зумовлює зростання грошових потоків від реалізації товарів в межах країни та за кордон;

- кон'юнктура фондового ринку

- впливає на можливості формування грошових потоків від емісії цінних паперів (акцій, облігацій);

- кон'юнктура кредитного ринку

- визначає доступність зовнішніх джерел фінансування та формування на цій основі грошових потоків (позитивних при отриманні кредитів та негативних – при їх поверненні);

- зовнішні та внутрішні ризики (фінансові, політичні, соціальні)

- зумовлюють негативні грошові потоки для фінансування непередбачених витрат;

- інвестиційна привабливість країни

- у випадку законодавчої захищеності інвестицій інвесторів, зумовлює формування позитивного грошового потоку;

- податкова політика

- через дотримання чи недотримання принципу стабільності податкової системи визначає характер зміни грошових потоків.

Рис. 1. Фактори впливу на формування грошових потоків у публічних фінансах

Джерело: складено авторами на основі [1; 2]

мують вхідний грошовий потік, а використання коштів – вихідний. Тому на різних етапах управління у публічних фінансах вхідні грошові потоки можна прирівняти до доходів, вихідні – до видатків, перевищення доходів над видатками (профіцит) називати позитивним грошовим потоком, а перевищення видатків над доходами (дефіцит) – негативним.

Етапи управління грошовими потоками різних складових публічних фінансів (бюджет, Пенсійний фонд, державні банки, державні комерційні підприємства, бюджетні установи) мають свої особливості.

На етапі планування грошових потоків відбувається аналіз динаміки грошових потоків за попередні періоди, оцінка їх збалансованості, рівномірності надходження і вибуття, прогнозування впливу факторів на формування грошових потоків.

Основою національної фінансової системи виступають грошові кошти, а їх використання, що забезпечує фінансове підґрунтя для функціонування бюджетної системи України, передбачає формування вхідних і вихідних грошових потоків. Від правильного планування грошових потоків на рівні державного бюджету залежить життєдіяльність держави у найближчому звітному році, повне і своєчасне забезпечення фінансовими ресурсами соціально-економічного розвитку суспільства. Так, планові показники державного бюджету на 2020р., які затверджені у Законі України “Про Державний бюджет України на 2020 рік” [7] мали такі значення:

- доходи державного бюджету – 1095,6 млрд грн.;
- видатки державного бюджету – 1182,0 млрд грн., у тому числі:
 - на освіту – 145,1 млрд грн., що на 12,7% більше минулорічного показника бюджету;
 - на охорону здоров'я – 113,3 млрд грн. (на 15,1 млрд більше, ніж було у бюджеті на 2019 рік);
 - на охорону і безпеку – 245,8 млрд грн., що на 16% більше, ніж рік тому;
 - на розвиток дорожньої інфраструктури – 73,7 млрд грн. (на 37% більше, ніж у 2019р.).
- дефіцит державного бюджету – 94,3 млрд грн. (2,1% ВВП);
- обсяг державного боргу в гривневому еквіваленті – 2 045,1 млрд грн..

Не менш важливим є планування показників Пенсійного фонду, від чого залежить стан соціального захисту населення. На 2020 р. Постановою КМУ “Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2020 рік” [8] заплановані такі показники, що відображатимуть рух грошових коштів у поточному періоді:

- власні доходи – 301,7 млрд грн., у тому числі:
 - сума єдиного внеску – 271,1 млрд грн.;
 - кошти Державного бюджету України на виплату пенсій та покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду – 146,8 млрд грн., що на 40% більше порівняно із минулим роком;
- видатки за рахунок власних доходів – 325,4 млрд грн.;
- видатки за рахунок коштів Державного бюджету України – 122,9 млрд грн.

Державний банк (в Україні це такі системно важливі банки, як Приватбанк, Ощадбанк, Укресімбанк, Укргазбанк) планує грошові потоки за власною встановленою методикою. Грошові потоки банку пов'язані із здійсненням фінансових операцій, до яких належать кредитні, депозитні, емісійні, інвестиційні операції, розрахунково-касове обслуговування тощо. Існує думка, що вхідні грошові потоки відображаються в пасиві балансу, а

вихідні — в активі балансу банку [4, с. 86]. Планування грошових потоків банку необхідне для оцінювання його спроможності генерувати грошові кошти та для оцінювання потреби банку в них.

Кожне державне комерційне підприємство складає фінансовий план на поточний період, в якому, крім показників фінансових результатів, розрахунків з бюджетом, капітальних інвестицій, планує показники руху грошових коштів в розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Перераховані види грошових потоків супроводжують та обслуговують підприємницьку діяльність, відображають динамічність цієї діяльності, адже грошові надходження та витрачання коштів мають перманентний характер.

Основним плановим документом бюджетної установи є кошторис, який характеризує вхідні грошові потоки в частині “Надходження”, а вихідні грошові потоки в частині “Видатки та надання кредитів”. Кошторис показує процеси формування вхідних грошових потоків та процеси використання вихідних грошових потоків за загальним та спеціальним фондами установи. Бюджетні установи мають наперед заплановані обсяги видатків, які затверджують також у помісячному плані асигнувань. Процес планування грошових потоків у державних навчальних закладах має свої особливості, адже тривалість планування фінансового забезпечення цих установ (календарний рік) не збігається із навчальним роком. Також до складу спеціального фонду ВНЗ входять такі компоненти, обсяг яких не може бути наперед достовірно визначено, наприклад, гранди, благодійна допомога. Таким чином, досить утрудненим є планування вхідних та вихідних грошових потоків за коштами спеціального фонду за місяцями навчального року [3, с. 42].

Другим етапом управління грошових потоків є їх організація. На рівні державних фондів організація грошових потоків пов'язана із забезпеченням виконання Державного бюджету, Пенсійного фонду, організацією взаємних розрахунків між державним та місцевими бюджетами, зведенням інформації про стан щомісячного виконання бюджетів, організацією валютного контролю тощо. Так, I квартал 2020 р. характеризувався певними змінами в економіці, що зумовили необхідність реформатування запланованих показників Державного бюджету:

- протягом січня-лютого 2020 р. спостерігалось зміцнення гривні, що зумовило зменшення митних надходжень; повільніше зростання імпорту, зокрема через зниження цін на природний газ та нафтопродукти; падіння обсягів виробництва, в тому числі тютюнових виробів, що спричинило відставання доходів бюджету від плану (у січні доходи були меншими за розпис на 13,8 млрд грн. [9], а в лютому сукупні доходи державного бюджету (разом загального та спеціального) становили 95,3% від розпису [10]);
- починаючи із середини березня Україну накрила епідемія коронавірусу та оголошений загальнонаціональний карантин, що вплинуло на зменшення доходів бюджету в основному через:
 - обмеження діяльності окремих видів бізнесу (закриття торгово-розважальних центрів, ресторанів, закладів громадського харчування, припинення залізничного, авіа та автобусного перевезення тощо) та відповідне зменшення обсягів торгівлі, виробництва, інвестицій;
 - тимчасове звільнення від сплати ввізного мита, податку на додану вартість операцій із ввезення

на митну територію України товарів (лікарських засобів, медичних виробів, медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), перелік яких визначено Кабінетом Міністрів України;

- зростання безробіття;
- зменшення споживчої активності населення тощо.

Негативний вплив ситуації, що склалася, зумовив необхідність внесення змін до бюджету на 2020 рік. Планові показники бюджету та показники бюджету із врахуванням змін, що спрямовані на запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19, наведені на рис. 2.

До статей доходу, що зазнали найбільших змін, належать податкові надходження. Вони зменшилися на 145,4 млрд грн. в основному за рахунок зменшення внутрішніх податків на товари і послуги та ПДВ з імпорту. Надходження від приватизації зменшилися на 11,5 млрд грн. (з 12 млрд грн. у затвердженому бюджеті до 0,5 млрд грн.) Ухваленим документом передбачається зростання видатків на фінансування Міністерства охорони здоров'я на 15,7 млрд грн. до 129 млрд грн., в тому числі на створення спеціального фонду боротьби з коронавірусом (бюджет фонду складатиме 64,7 млрд грн.). Натомість під секвестр бюджету попало фінансування видатків на освіту (зменшення на 5 млрд грн. до 140,1 млрд грн.), капітальних видатків центральних органів виконавчої влади (на понад 1 млрд грн.), видатків на виплату субсидій (на 8,2 млрд грн.), інших видатків [11].

Макроекономічна ситуація, яка склалася в Україні, зумовила зміну запланованих показників Пенсійного фонду. Реальні вхідні грошові потоки фонду будуть меншими. Причиною цього, наприклад, є тимчасове звільнення на березень – квітень 2020р. від нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування лише за себе:

- фізичним особам – підприємцям, в тому числі тих, які перебувають на спрощеній системі оподаткування;
- особам, які провадять незалежну професійну діяльність (наукову, літературну, артистичну, художню, освітню або викладацьку, а також медичну, юридичну практику) або особам, які

провадять релігійну (місіонерську) діяльність, іншу подібну діяльність та отримують дохід від цієї діяльності;

- членам фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах [11].

Натомість вихідні грошові потоки Пенсійного фонду будуть збільшуватись, бо, для прикладу, Кабінет Міністрів прийняв постанову, якою визначається механізм проведення перерахунку пенсій, встановлення щомісячної компенсаційної виплати для пенсіонерів старше 80-річного віку та виплати одноразової грошової допомоги у сумі 1000 грн. [12].

Якість організації грошових потоків державних підприємств визначає їх ділову репутацію. Крім того, організація грошових потоків має бути адекватною стратегії розвитку, адже від цього залежить реалізація цілей операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Ситуація, що склалася в Україні, незважаючи на ряд законодавчих змін, спрямованих на підтримку українського бізнесу під час протидії розповсюдженню коронавірусної хвороби COVID-19, має негативний вплив на діяльність суб'єктів підприємництва. Учасники спілки українських підприємців очікують падіння квартальної виручки в середньому на 30–35%, що в основному зумовлено:

- розривом ланцюжків постачання, призупиненням виробництва;
- безповоротною втратою доходів та ймовірним банкрутством МСП через припинення діяльності на невизначений період;
- скасуванням замовлень на окремі види товари, відмовою від укладення нових договорів, скасуванням поставок за наперед укладеними угодами тощо.

Експерти стверджують, що банківський сектор України нині є ліквідним, добре капіталізованим та більше підготовленим до кризових явищ у порівнянні із попередніми кризами 2008 р. та 2015 р. Певний час після оголошення пандемії банки працювали в штатному режимі, хоча пізніше ввели додаткові профілактичні заходи. Пандемія, хоча суттєво не вплине на доходи банків, тимчасово (на період карантину) вплине на їхні вхідні та вихідні грошові потоки через:

- зменшення розрахунково-касового обслуговування суб'єктів підприємницької діяльності;
- заборону банкам на період карантину нараховувати штрафні санкції до позичальників-фізич-

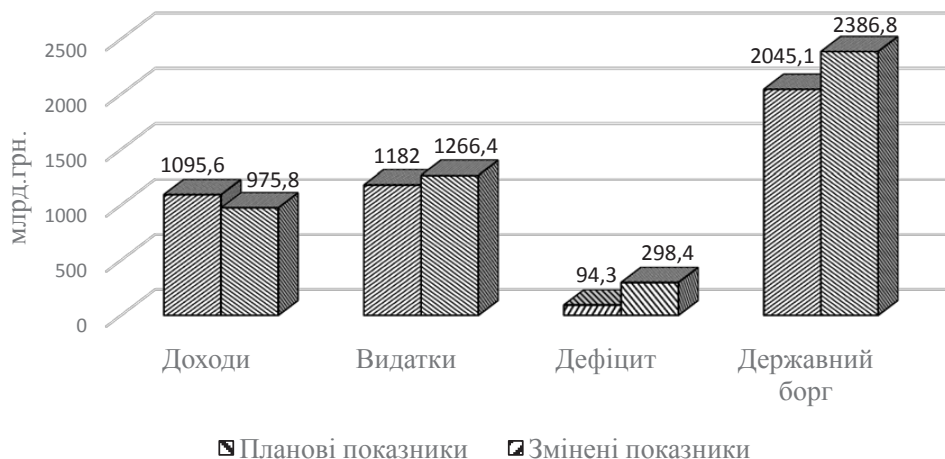

Рис. 2. Основні планові та змінені показники бюджету України на 2020 р.

Джерело: складено авторами на основі [7; 11]

них осіб, які не матимуть можливості сплачувати відсотки та повертати кредити через карантин;

– пропозицію, особливо для державних банків, зробити безготівкові розрахунки для населення та малого бізнесу більш доступними, знизивши тарифи за цими операціями;

– рекомендацію щодо реструктуризації заборгованості по кредитах для малого, середнього і великого бізнесу тощо.

В умовах, що склалися, з'являється необхідність удосконалення організації грошових потоків в напрямі недопущення, наскільки це можливо, погіршення показників діяльності підприємств, банків.

Організація грошових потоків у бюджетних установах, зокрема у ВНЗ, полягає у ритмічності та синхронності надходження та витрачання грошових коштів. Загальний фонд складає більшу частину кошторису для державних ВНЗ, оплата за навчання студентів на бюджетних місцях є в середньому більшою в 3 рази порівняно із ціною навчання на контракті. Тому Міністерство освіти і науки запровадило з 1 вересня 2020 р. мінімальну ціну контрактного навчання для 38 спеціальностей із 121 (так звану індикативну собівартість) [13]. Отже, для вступників на найбільш популярні спеціальності контрактне навчання буде коштувати не менше, ніж 60% ціни, яку сплачує держава за бюджетні місця. Такі нововведення вплинуть на суми вхідних грошових потоків, а отже на суми коштів спеціальних фондів, для всіх ВНЗ: вочевидь, що на спеціальності, на які вступало набагато більше вступників, ніж було відповідних вакансій на ринку праці, буде менше бажаючих навчатись через збільшення ціни; натомість на спеціальності, які більш затребувані на ринку праці, наприклад, інженерні, буде більша мотивація вступників через нижчу ціну.

Третім етапом управління грошовими потоками є їх реалізація, мета якої полягає у впровадженні обраної політики управління коштами, реалізації затверджених планів із внесеними змінами відповідно до викликів сьогодення.

Аналіз реалізації грошових потоків показав, що в Україні за січень-лютий 2020 р. відбулося:

– зниження надходжень окремих податків, зокрема: рентної плати (через нижчі ціни на природний газ, менші обсяги внутрішнього видобування газу); акцизу з вироблених в Україні товарів (через менше виробництво тютюнових виробів у січні); податку на доходи фізичних осіб та військового збору (через зростання нижчими темпами номінальної заробітної плати); мита (внаслідок скорочення обсягів імпорту вугілля, добрив, нафтопродуктів, коксу, руд марганцевих);

– зниження суми виплат за субсидіями через сприятливі погодні умови та швидше зростання доходів населення порівняно із тарифами на житлово-комунальні послуги;

– зниження видатків на обслуговування боргу через зниження дохідності за ОВДП та зміцнення курсу гривні.

З березня 2020 р. реалізація грошових потоків утруднилась через вплив на українську економіку "фінансово-коронавірусних" проблем. Кризові тенденції в економіці зумовлюють несистемний, безладний рух грошовий коштів різних складових публічних фінансів.

Заключний етап управління грошовими потоками полягає у контролі за грошовими потоками. Метою контролю є аналіз ступеня виконання пла-

нових показників, пов'язаних із формуванням і використанням грошових коштів, оцінка рівня рівномірності та синхронності грошових потоків та ефективності управління ними.

Контроль грошових потоків передбачає:

– облік руху грошових коштів та ідентифікацію грошових потоків. Це дозволяє сформулювати необхідне інформаційне забезпечення для здійснення аналізу, оптимізації, наступного планування грошових потоків;

– оптимізацію грошових потоків. Суть оптимізації полягає у виявленні найкращих форм руху грошових коштів з урахуванням умов і особливостей здійснення діяльності;

– оцінку результативності розробленої політики управління грошовими потоками. За її допомогою встановлюється результативність розробленої політики, ефективність її впровадження, ефективність досягнення поставленої мети [1, с. 36–37].

Основною метою контролю грошових потоків є сприяння зближенню фактичних результатів діяльності із бажаними, тобто забезпечення досягнення тих цілей, які стоять перед різними ланками публічних фінансів. Контроль показує ступінь відхилення фактичних результатів розвитку грошових потоків від планових; дозволяє провести діагностику розмірів відхилень серйозних порушень у плануванні грошових потоків та пов'язаного з цим зниження темпів економічного розвитку; допомагає розробити оперативні управлінські рішення щодо нормалізації грошових потоків відповідно до передбачених цілей та показників.

Контроль за виконанням запланованих грошових потоків на рівні бюджету, Пенсійного фонду, на підприємствах, у банках, бюджетних установах буде здійснюватися в кінці року. Внаслідок зміни кон'юнктури фінансового, товарного ринку, впливу зовнішнього економічного середовища та внутрішніх чинників складної економічної ситуації буде дана оцінка ефективності формування та використання грошових коштів. Нині невідомим є час, який буде потрібний для приборкання епідемії, і невідомою є ціна, яку українська економіка заплатить за наслідки карантину.

Висновки і пропозиції. Управління грошовими потоками у публічних фінансах націлене на визначення пріоритетних напрямів їх формування та ефективного використання грошових коштів для забезпечення загального економічного розвитку. Політику управління грошовими потоками можна представити як сукупність дій щодо планування, організації, реалізації та контролю грошових потоків. Зменшення податкових надходжень, повільніше зростання імпорту, падіння обсягів виробництва в січні-лютому, обмеження діяльності бізнесу, насамперед того, що орієнтований на надання послуг, через оголошення загальнонаціональний карантин у березні-квітні 2020 р. – це основні причини, що зумовлюють переформатування запланованих показників Державного бюджету, Пенсійного фонду, підприємств, банків на етапах організації та реалізації грошових потоків. Як стверджують експерти, вітчизняна економіка відчує втрати від пандемії коронавірусу через 3–6 місяців, а заключний етап управління грошовими потоками (контроль), проведений в кінці планового періоду, дасть оцінку ефективності формування грошових потоків у кризові періоди. Але це вже буде основою для наступного дослідження управління грошовими потоками в Україні.

Список використаних джерел:

1. Вареник В.М. Політика управління грошовими потоками в економіці України. *Академічний огляд*. № 1(40). 2014. С. 32–40.
2. Сологуб С.М., Малихіна Т. Особливості управління грошовими потоками в умовах економічної кризи. *Збірник наукових праць ДЕТУТ. Економіка і управління*. Випуск 33. 2015. С. 371–379.
3. Норд Г.Л., Руденко Н.О. Елементи бюджетування в державних ВНЗ в умовах фінансової автономії. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Серія : *Економіка*. Вип. 263. Том 275. 2016. С. 42–46.
4. Пірог Д.В. Грошові потоки банку як самостійний об'єкт стратегічного обліку і аналізу. *Економіка та держава*. № 7. 2011. С. 86–89.
5. Бардаш С.В., Баранюк Ю.Р. Поняття і склад публічних фінансів як об'єкта державного фінансового аудита. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Випуск 6, частина 1. 2016. С. 34–37.
6. Закон України "Про відкритість використання публічних коштів" від 11.02.2015 р. № 183-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19> (дата звернення: 17.04.2020).
7. Закон України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" від 14.11.2019 р. № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX> (дата звернення: 17.04.2020).
8. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2020 рік" від 24.01.2020 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2020-p> (дата звернення: 17.04.2020).
9. Виконання державного бюджету: січень 2020 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/vikonannia_derzhavnogo_biudzhetu_sichen_2020_roku (дата звернення: 17.04.2020).
10. Виконання державного бюджету: лютий 2020 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/vikonannia_derzhavnogo_biudzhetu_liutii_2020_roku-2054 (дата звернення: 17.04.2020).
11. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік". URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68570 (дата звернення: 17.04.2020).
12. Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)" від 17.03.2020 р. № 533-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20> (дата звернення: 17.04.2020).
13. Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання підвищення пенсійних виплат і надання соціальної підтримки окремим категоріям населення у 2020 році" від 01.04. 2020 р. № 251. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-pidvishchennya-pensijnih-viplat-i-nadannya-socialnoi-pidtrimki-okremim-kategoriyam-naselennya-u-2020-roci-i010420-251> (дата звернення: 17.04.2020).
14. Постанова Кабінету Міністрів України "Деякі питання запровадження індикативної собівартості" від 03.03.2020 р. № 191. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zaprovdm030320adzhennya-indikativnoi-sobivartosti> (дата звернення: 17.04.2020).

References:

1. Varenik V.M. (2014). Polityka upravlinnia hroshovymy potokamy v ekonomitsi Ukrainy [Cash flow management policy in the Ukrainian economy]. *Akademichniy ohliad*, no. 1(40), pp. 32–40.
2. Solohub S.M., Malykhina T. (2015). Osoblyvosti upravlinnia hroshovymy potokamy v umovakh ekonomichnoi kryzy [Features of cash flow management in times of economic crisis.]. *Zbirnyk naukovykh prats DETUT. Ekonomika i upravlinnia*, no. 33, pp. 371–379.
3. Nord H.L., Rudenko N.O. (2016). Elementy biudzhetuвання v derzhavnykh VNZ v umovakh finansovoi avtonomii [Elements of budgeting in public universities in terms of financial autonomy]. *Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylianska akademiia"]*. Serii: *Ekonomika*, no. 263 (275), pp. 42–46.
4. Piroh D.V. (2011). Hroshovi potoky банку yak samostiinyi obiekt stratehichnoho obliku i analizu [Bank cash flows as an independent object of strategic accounting and analysis]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 7, pp. 86–89.
5. Bardash S.V., Baraniuk Yu.R. (2016). Poniattia i sklad publichnykh finansiv yak obiekta derzhavnogo finansovoho audyta [The concept and composition of public finance as an object of public financial audit]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 6, 1, pp. 34–37.
6. Zakon Ukrainy "Pro vidkrytist vykorystannia publichnykh koshtiv" (2015), no. 183-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19> (accessed 17 April 2020).
7. Zakon Ukrainy "Pro Derzhavnyi biudzhzet Ukrainy na 2020 rik" (2019), no. 294-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX> (accessed 17 April 2020).
8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia biudzhetu Pensiinoho fondu Ukrainy na 2020 rik" (2020), no. 22. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2020-p> (accessed 17 April 2020).
9. Vykonannia derzhavnogo biudzhetu: sichen 2020 roku (2020). Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/vikonannia_derzhavnogo_biudzhetu_sichen_2020_roku-2025 (accessed 17 April 2020).
10. Vykonannia derzhavnogo biudzhetu: liutyi 2020 roku (2020). Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/vikonannia_derzhavnogo_biudzhetu_liutii_2020_roku-2054 (accessed 17 April 2020).
11. Proiekt Zakonu pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro Derzhavnyi biudzhzet Ukrainy na 2020 rik". Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68570 (accessed 17 April 2020).
12. Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovooho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo pidtrymky platnykiv podatkov na period zdiisnennia zakhodiv, spriamovanykh na zapobihannia vynykenniu i poshyrenniu koronavirusnoi khvoroby (COVID-19)" (2020), no. 533-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20> (accessed 17 April 2020).
13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Deiaki pytannia pidvishchennia pensiinykh vyplat i nadannia sotsialnoi pidtrymky okremym katehoriiam naselennia u 2020 rotsi" (2020), no. 251. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-pidvishchennya-pensijnih-viplat-i-nadannya-socialnoi-pidtrimki-okremim-kategoriyam-naselennya-u-2020-roci-i010420-251> (accessed 17 April 2020).
14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Deiaki pytannia zaprovadzhenia indykatyvnoi sobivartosti" (2020), no. 191 Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-zaprovdm030320adzhennya-indikativnoi-sobivartosti> (accessed 17 April 2020).

**Чубка О. М.
Скоропад Й. С.**

Национальный университет “Львовская политехника”

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ В ПУБЛИЧНЫХ ФИНАНСАХ

Резюме

Раскрыты теоретические основы сущности публичных финансов и состава публичных средств. Определена основная цель управления денежными потоками и факторы влияния на формирование денежных потоков. Обобщены основные задачи анализа денежных потоков в публичных финансах. Освещены теоретические аспекты и организационные основы формирования и реализации политики управления денежными потоками по основным этапам: планированию, организации, реализации и контролю. Исследован этап планирования денежных потоков на уровне Государственного бюджета, Пенсионного фонда, государственных коммерческих предприятий, государственных банков и бюджетных учреждений. Проанализировано влияние факторов на организацию денежных потоков и проведен анализ реализации денежных потоков в Украине в I квартале 2020 г. Определена сущность и цели контроля денежных потоков в публичных финансах.

Ключевые слова: публичные финансы, денежные потоки, государственный бюджет, Пенсионный фонд, государственные предприятия, государственные банки, учреждения.

**Chubka Olha
Skoropad Iryna**

Lviv Polytechnic National University

FEATURES OF CASH FLOW MANAGEMENT IN PUBLIC FINANCE

Summary

The theoretical bases of the essence of public finances and composition of public funds are revealed. The main purpose of cash flow management and the factors influencing the formation of cash flows are determined. The main tasks of cash flow analysis in public finances are summarized. The theoretical aspects and organizational principles of the formation and implementation of the cash flow management policy are highlighted. It is set that on the different stages of management in public finances input money streams can be equated to profits, and outgoing cash flows to expenditures. It is proved that the policy of cash flow management in public finances can be represented as a set of actions for planning, organizing, implementing and controlling cash flows. The stage of planning of cash flows at the level of the State Budget, the Pension Fund, state commercial enterprises, state banks and budgetary institutions in Ukraine is researched. The influence of such factors as decrease in tax revenues, slower growth of imports, decrease of production volumes in January-February, restriction of activity of certain types of business, increase of unemployment, decrease in consumer activity of the population because of declared national quarantine in March-April 2020, flows of the organization of money in various public finance units is analyzed. The analysis of cash flow realization was carried out, which showed reduction of subsidy payments, and reduction of debt servicing costs and a decrease in receipts of individual taxes such as rent, excise tax on goods produced in Ukraine, personal income tax and military levy, duties. The essence and purpose of control of cash flows in public finances are determined. It is set that due to changes in the financial market, external economic environment and internal factors of the difficult economic situation, the estimation of the efficiency of cash flow formation and use of funds will be given only at the end of the plan year. Now unknown is the time that will be needed to curb the epidemic and unknown is the price which Ukrainian economy will pay for the effects of quarantine.

Keywords: public finances, cash flows, state budget, pension fund, state-owned enterprises, state-owned banks, budgetary institutions.